12.10.2026

Eduskunta
sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 109/2026 vp

Lausunto hallituksen esityksestä yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan, että työttömyyden perusteella maksettava yleistuki maksettaisiin kotoutumistukena sellaiselle työttömälle työnhakijalle, joka ei täytä työttömyysturvalain mukaista työssäoloehtoa, joka on asunut Suomessa alle kolme vuotta edeltäneen kymmenen vuoden aikana, ja on taloudellisen tuen tarpeessa. Vaatimusta työssäoloehdon täyttämisestä tai kolmen vuoden asumisesta Suomessa ei sovellettaisi, jos henkilön äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame, tai jos henkilö on suorittanut suomen, ruotsin tai saamen kielellä perusopetuksen oppimäärän, lukion oppimäärän, ylioppilastutkinnon tai ammatillisia valmiuksia antavan tutkinnon, tai jos henkilö on osoittanut kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisen suomen tai ruotsin kielen tavoitetasoa vastaavan kielitaidon vähintään kahdella kielen osa-alueella.

Esityksen taustana on hallitusohjelman tavoite siitä, että toimeentulotuki ja työmarkkinatuki korvataan maahanmuuttajien osalta kotoutumistuella, johon sisällytetään kannustin ja velvoite kotoutumiseen. Lisäksi esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan työmarkkinatuen nettotaso saatetaan vastaamaan perustoimeentulotuen perusosan tasoa, ja riittävä ja todennettu kotimaisen kielen osaaminen nostaa työmarkkinatuen nykyiselle tasolle.

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna, että kannusteita työmarkkinoille osallistumiseen vahvistetaan. Esitys käytännössä johtaa maahanmuuttajan tukien porrastukseen sen mukaan, kauanko hän on asunut maassa ja mikä hänen kielitaitonsa on.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa työn merkitystä Suomeen kotoutumisen avaintekijänä. Suomen Yrittäjät pitää esitystä tavoitteiltaan kannatettavina. Suomen Yrittäjät toteaa, että riittävä kielitaito ja työmarkkinaosallisuus ovat keskeisiä edellytyksiä Suomeen muuttavien henkilöiden yhteiskuntaan integroitumiselle.

Tavoite maahan muuttaneiden henkilöiden kielitaidon parantamisesta on kannatettava. Suomen tai ruotsin kielen taito parantaa merkittävästi mahdollisuuksia työllistymiseen. Kielitaidon merkitys on keskeinen erityisesti pk-yrityksissä. Joulukuussa 2025 toteutetun Yrittäjägallupin (vastaajina 1085 pk-yrityksen edustajaa) mukaan 17 prosenttia suomalaisista pk-yrityksistä on palkannut maahanmuuttajan. Näistä yrityksistä noin puolet on kokenut maahanmuuttajan palkkaamisessa ongelmia, ja ongelmat ovat tyypillisimmin juuri kielitaitoon liittyviä. Kyse ei ole yksin työntekijän kielitaidosta, vaan usein myös työnantajana toimivan yrittäjän tai esihenkilöasemassa olevan kielitaidon puutteista. Vuonna 2022 toteutetun vastaavan kaltaisen pk-yritysten edustajille suunnatun kyselyn perusteella noin joka viidennellä yrityksellä kielitaito estää ulkomaalaisen työntekijän palkkaamisen kokonaan.

Lisäksi Suomen Yrittäjät huomauttaa, että maahanmuuttajien pääsyä kielikoulutukseen on syytä kehittää ja edistää, jotta esityksen tavoite työmarkkinoille pääsystä voisi toteutua tehokkaasti.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
Johtava asiantuntija